

УДК 347.441.142

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-176-181

Теремецький Владислав Іванович,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права і процесу
Західноукраїнського національного університету
<https://orcid.org/0000-0002-2667-5167>
e-mail: vladvokat333@ukr.net

Гуц Наталія Григорівна,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного,
господарського та трудового права
Академії праці, соціальних відносин і туризму
<https://orcid.org/0000-0002-5000-7329>
e-mail: nata_kup@ukr.net

НОВАЦІЇ У ПОРЯДКУ УКЛАДЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ДОГОВОРУ

Стаття присвячена визначенню новацій у порядку укладення цивільно-правового договору. Підкреслено наявність двох тенденцій в юридичній конструкції порядку укладення цивільно-правового договору: залишення незмінним архітектури порядку укладення у вигляді оферта-акцепт та введення елементів новацій в цю систему, які залежать від способу укладення та мети відповідного договору.

Охарактеризовано загальний та спеціальний порядки укладення цивільно-правовий договору. У загальному порядку – якщо пропозиції, викладені у оферти збігаються з акцептом. Спеціальний порядок укладення цивільно-правового договору реалізується щодо публічних, оборонних закупівель.

Розкрито зміст стадій укладення цивільно-правового договору, зокрема оферти й акцепту. Досліджено особливості укладення цивільно-правового договору з резидентами Дія-Сіті. Підкреслено, що укладення цивільно-правового договору у цифровому середовищі утворює особливий правовий режим цивільних правовідносин, які виникають, змінюються, припиняються саме у цьому середовищі. Водночас позитивний ефект від електронного договору споживач отримує у реальному, матеріальному світі, а товар чи послуга мають відповідну об'єктивну форму.

Доведено, що інститут запевнення може бути застосований у корпоративних, трудових правовідносинах, відносинах у сфері права інтелектуальної власності, інноваційного права, зовнішньоекономічної діяльності. Вказано, що цей інститут включає такі елементи: 1) переддоговірні контакти сторін (переговори); 2) отримання запевнень та гарантій; 3) розгляд запевнень та гарантій; 4) формування та направлення оферти; 5) розгляд оферти; 6) акцепт оферти. Встановлено, що в порядку укладення договору щодо публічних, оборонних закупівель простежується: наявність імперативного елемента в процедурі укладення договору; обов'язковість дотримання процедури укладення договору; відсутність переддоговірних контактів сторін: розширена публічна оферта; плановість закупівель, тобто укладення майбутнього договору; звуження принципу свободи договору. Підкреслено відсутність практики застосування інституту запевнення.

Ключові слова: оферта, акцепт, запевнення, договір, зобов'язання, порядок, Дія Сіті

Teremets'kyi V., Huts N. PROCEDURE NOVATIONS FOR CONCLUDING INDEPENDENT CONTRACTOR AGREEMENTS

The article is focused on defining procedure novations for concluding independent contractor agreements. The existence of two tendencies in the legal construction of the procedure for concluding an independent contractor agreement has been emphasized: unchanged architectonics of the procedure for concluding an acceptance and introducing novation elements into this system, which depend on the method of concluding and the purpose of the corresponding agreement.

The general and special procedures for concluding independent contractor agreements have been characterized. General procedure – is when proposals set out in the offer coincide with the acceptance. Special procedure for concluding an independent contractor agreement is implemented in regard to public, defense procurement.

The content of the stages of concluding an independent contractor agreement has been revealed, in particular the offer and acceptance. Specific features of concluding an independent contractor agreement with Diiia-City residents have been researched. It has been emphasized that the conclusion of an independent contractor agreement in the digital environment forms a special legal regime of civil legal relations, which arise, are changed, are terminated in this environment. At the same time, the consumer receives a positive effect from the electronic agreement in the real, material world, and the product or service has the appropriate objective form.

It has been proved that the institution of assurance can be applied in corporate, labor legal relations, relations in the field of intellectual property law, innovation law, foreign economic activity. It has been stated that this institution includes the following elements: 1) pre-contractual contacts of the parties (negotiations); 2) obtaining assurances and guarantees; 3) consideration of assurances and guarantees; 4) formation and provision of the offer; 5) consideration of the offer; 6) acceptance of the offer. It has been established that the procedure of concluding an independent contractor agreement for public, defense procurement is characterized by: the presence of an imperative element in the procedure of concluding an agreement; mandatory

compliance with the procedure for concluding an agreement; lack of pre-contractual contacts of the parties: expanded public offer; planned procurement, i.e. the conclusion of a future agreement; narrowing the principle of contractual freedom. The lack of practice in applying the institution of assurance has been emphasized.

Key words: offer, acceptance, assurance, agreement, commitment, procedure, Diia-City.

Постановка проблеми. Порядок укладення цивільно-правового договору є динамічним приватноправовим феноменом. Таке положення обумовлено тим, що цивільно-правовий договір знаходиться у системній еволюції, яка є наслідком зміни суспільства, економічних відносин, які, зі свого боку, вимагають від права удосконалення існуючих договірних конструкцій [1, с. 43]. Сучасним прикладом цього є Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», відповідно до якого введено правовий режим Дія Сіті, особливості укладення договору з резидентами Дії Сіті, внесено зміни до ч. 1 ст. 641 ЦК України та доповнено ст. 650¹ ЦК України [2]. Водночас можна констатувати дві тенденції в юридичній конструкції порядку укладення цивільно-правового договору: залишення незмінним архітектоніки порядку укладення у вигляді оферта-акцепт та введення елементів новацій в цю систему, які залежать від способу укладення, мети відповідного договору. Необхідно підкреслити і те, що судова практика постійно поповнюється новими спірними справами пов'язаними саме з порядком укладення цивільно-правового договору.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Порядок укладення цивільно-правового договору досліджувався у наукових працях багатьох вчених. Слід звернути увагу на статтю М. М. Великанової «Теоретичні питання укладення цивільно-правових договорів», в якій детально охарактеризовано порядок укладення цивільно-правового договору, зокрема проаналізовані та виявлені оферти та акцепт [3]. Ураховуючи значення для юридичної науки цієї праці, зауважимо, що її здобутки не охоплюють сучасні новації, які виникли у порядку укладення цивільно-правового договору внаслідок розвитку цифрового суспільства в Україні. До базових наукових досліджень договірних відносин слід віднести роботу під редакцією О. В. Дзери «Договірне право», що надає можливість розробляти подальші наукові конструкції у договірному праві [4]. Окремі елементи порядку укладення цивільно-правового договору визначені у статті О. В. Мороз «Акцепт як стадія укладення цивільно-правового договору» [5]. У науковій статті В. В. Денисюка «Порядок укладення цивільно-правового договору» детально проаналізовані загальний та спеціальний порядки укладення цивільно-правового договору [6]. Новітні тенденції у сфері укладення договору досліджено Н. Ю. Голубевою у праці «Порядок укладення договорів в електронній формі за законодавством України» [7].

Можна констатувати, що науковці мають інтерес до питання порядку укладення цивільно-правового договору, оскільки залежно від правильності застосування конструкції укладення договору залежить і подальша динаміка здійснення договірних правовідносин. Водночас уведення певних новацій у порядку укладення цивільно-правового договору потребує наукового обміркування для розробки найбільш наближених моделей правомірної поведінки в межах договореного зобов'язання до фактично виникаючих суспільних відносин. Тому проблематика, пов'язана як із новаціями, так і з самим порядком укладення цивільно-правового договору є актуальним напрямом сучасних наукових досліджень.

Мета статті охарактеризувати новації у порядку укладення цивільно-правового договору у вигляді запевнення. Для досягнення зазначеної мети в статті поставлено такі основні завдання: визначити особливості порядку укладення цивільно-правового договору, з'ясувати зміст такої новації в порядку укладення цивільно-правового договору, як запевнення.

Вклад основного матеріалу дослідження. Порядок укладення цивільно-правового договору залежить від способу його укладення. На думку С. М. Бервено, під способами укладання договору слід розуміти нормативно врегульовану систему здійснення суб'єктами дій, через які досягається вільне і взаємне узгодження волі сторін договору [4, с. 183]. Вчений за способом узгодження змісту договору виокремлює загальний, спеціальний і судовий порядок укладення договору. Загальний порядок укладення договору визначено нормами ЦК України. Спеціальний порядок передбачає укладення договорів, які мають свої особливості, та залежить від способів укладення договору. На відмінну від цього судовий порядок укладення договору має відмінити у тому, що волевиявлення сторін затверджується судовим рішенням та починає діяти з моменту набрання чинності рішенням суду [8, с. 10]. Погоджуючись з цією класифікацією, варто наголосити, що залежно від способу укладення договору реалізуються відповідна процедура укладення договору.

Так, для загального порядку укладення договору характерні: 1) переддоговірні контакти сторін (переговори); 2) оферта; 3) розгляд оферти; 4) акцепт оферти. При цьому стадії оферти та акцепту є обов'язковими у всіх випадках [6, с. 307]. Як слушно вказує В. В. Великанова, пропозиція укласти договір (оферта) характеризується такими рисами: має бути визначеною; в ній мають міститися всі істотні умови майбутнього договору; підтверджує намір оферента вважати себе зобов'язаним за договором в разі її прийняття; оферта має бути адресована одній або декільком конкретним особам [3, с. 58]. За результатами розгляду оферти формується акцепт. Він відбувається шляхом вчинення дій по виконанню вказаних в оферті умов договору. Отже, відбувається прийняття пропозиції і одночасно виконується одна з обов'язкових вимог щодо оферти [5, с. 46]. На думку С. А. Пилипенка, акцепт не повинен розходитися з вимогами, які висуває оферта, тобто є так звана «суперечка про форми», яка полягає в тому, що внаслідок унесення

отримувачем оферти змін в умови угоди документ визнається не акцептом, а протилежністю оферти, яка знищує і стає новою офертою [9, с. 53]. Отже, якщо пропозиції, викладені у оферти збігаються із акцептом, то можна вважати, що сторони досягли згоди з усіх істотних умов договору.

Спеціальний порядок передбачає укладення договорів, які мають свої особливості, що залежать від способів укладення договору (укладення договору в обов'язковому порядку, за згодою третіх осіб, на торгах, на біржі, за рішенням суду тощо) [6, с. 310]. Цей порядок застосовується, зокрема, у публічних закупівлях, електронній комерції, в договорах з резидентами Дії Сіті.

Законом України «Про публічні закупівлі» встановлюється особлива процедура щодо порядку укладення договору про публічну закупівлю. Вона охоплює такі стадії: 1) формування потреби укладення договору шляхом включення закупівлі у річний план (абз. 3 ч. 1 ст. 4 Закону); 2) оприлюднення публічної оферти через авторизовані електронні майданчики (ч. 1 ст. 10 Закону); 3) отримання тендерних пропозицій щодо укладення договору з приводу публічної закупівлі, яке відбувається через електронну систему закупівель (ст. 12 Закону); 4) проведення конкурентних процедур: відкриті торги, торги з обмеженою участю, конкурентний діалог (ст. 13 Закону); 5) укладення договору [10]. Водночас можуть застосовуватися закриті закупівлі щодо оборонних закупівель. Зокрема, оборонні закупівлі за закритими закупівлями на поточний рік здійснюються державними замовниками відповідно до затвердженого зведеного трирічного плану закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення за закритими закупівлями (ч. 6 ст. 9 Закону України «Про оборонні закупівлі») [11]. Зауважимо, що в порядку укладення договору щодо публічних, оборонних закупівель простежується наявність імперативного елементу в процедурі укладення договору; обов'язковість дотримання процедури укладення договору; відсутність переддоговірних контактів сторін: розширена публічна оферта; плановість закупівель, тобто укладення майбутнього договору; звуження принципу свободи договору. Саме це впливає на особливість порядку укладення договору. В порядку укладення договору щодо публічних, оборонних закупівель простежується збалансування публічних та приватних інтересів. Зокрема, завдяки особливій процедурі укладення договору забезпечується прозорість закупівлі, що, зі свого боку, впливає на подолання корупційних процесів у державному управлінні. Водночас приватний інтерес полягає в можливості отримати стабільний прибуток, який гарантується державою стосовно оплати по договору та виконання інших договірних зобов'язань.

Як відомо, розвиток цифрового суспільства зачіпає всі суспільні відносини. Договірні правовідносини також наразі здійснюються у межах цифрового середовища. Тому особливі правила щодо порядку укладення цивільно-правового договору простежуються у сфері електронної комерції. Ця сфера лише розширяється. Так, обсяг світового ринку електронної комерції у 2019 р. досяг \$ 3,5 млрд, демонструючи тенденцію до подальшого стабільного зростання [12].

Цифрове середовище існує в електронній формі, а тому в сфері електронної комерції укладається договір в електронній формі, так званий електронний договір (різновид письмової форми договору). Стосовно нього в юридичній літературі вже сформована позиція, що електронний договір укладається коли проект договору складається у формі електронного документа, збереженого у форматі PDF, з накладенням на такий документ електронного цифрового підпису сторони, яка склала проект договору. Інша сторона, отримавши проект договору, у разі згоди з його умовами, повертає через мережу Інтернет оференту з накладенням на нього свого електронного цифрового підпису [13, с. 68]. Укладення цивільно-правового договору у цифровому середовищі утворює особливий правовий режим цивільних правовідносин, які виникають, змінюються або припиняються саме у цьому середовищі. Водночас позитивний ефект від електронного договору споживач отримує в реальному, матеріальному світі, а товар чи послуга мають відповідну об'єктивну форму. Отже, феноменом цифрового середовища є те, що відносини виникають у ньому, а позитивні результати – у матеріальному, реальному світі.

Порядок укладення договору в сфері електронної комерції визначено у ч. 2 ст. 639 ЦК України [14] та у розділі 3 Закону України «Про електронну комерцію» [15]. Порядок укладення договору у сфері електронної комерції охоплює такі процедурні елементи: 1) пропозиція (оферта) може бути у вигляді інформаційної публічної оферти, комерційного електронного повідомлення, розміщення замовлення за допомогою інформаційно-комунікаційних систем; 2) розгляд оферти; 3) акцепт (відповіді про прийняття цієї пропозиції в порядку надсилання електронного повідомлення особі, яка зробила пропозицію укласти електронний договір, підписаного електронним підписом; заповнення формуляра заяви (форми) про прийняття такої пропозиції в електронній формі, що підписується електронним підписом; вчинення дій, що вважаються прийняттям пропозиції укласти електронний договір, якщо зміст таких дій чітко роз'яснено в інформаційній системі, в якій розміщено таку пропозицію, і ці роз'яснення логічно пов'язані з нею. Розглядаючи порядок укладення електронного договору, Н. Ю. Голубева підкреслює, що укладення цього договору може відбуватися шляхом обміну електронними документами. Тобто цей спосіб укладання електронного договору передбачає персоніфікацію контрагентів. На етапі переговорів про укладання договорів відомий не лише продавець, а й потенційний покупець, між якими відбувається обмін електронними повідомленнями. Також можливе узгодження окремих умов договору [7, с. 9]. Погоджуючись з цією позицією підкреслемо, що не завжди у сфері електронної комерції проводяться переговори, оскільки цифрове середовище більш розраховано на спілкування на відстані. Тобто контрагенти існують переважно у вигляді віртуальних осіб, які мають відповідну цифрову ідентифікацію.

На цифрове середовище укладення договорів розрахований правовий режим Дія Сіті. Цей режим базується на засадах англійського права, оскільки більшість клієнтів українського ІТ-сектору знаходяться в США (близько 50 %), країнах Західної Європи та у Великобританії (близько 40 %). Більше того, іноземні інвестиційні та M&A угоди найчастіше підпорядковуються праву Англії та Уельсу [17]. Правовий режим Дія Сіті застосовується до відносин за участю резидента Дія Сіті або щодо участі у статутному капіталі резидента Дія Сіті протягом строку його резидентства (ч. 5 ст. 2 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні») [2]. В межах цього режиму встановлені певні новації щодо цивільно-правового договору, зокрема: 1) цивільно-правовий договір не вважається гіг-контрактом, якщо в ньому прямо не зазначено про укладення саме гіг-контракту (цивільно-правовий договір, за яким гіг-спеціаліст зобов'язується виконувати роботи та/або надавати послуги відповідно до завдань резидента Дія Сіті як замовника, а резидент Дія Сіті зобов'язується оплачувати виконані роботи та/або надані послуги і забезпечувати гіг-спеціалісту належні умови для виконання робіт та/або надання послуг, а також соціальні гарантії, передбачені Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні») (ч. 3 ст. 17 Закону); 2) уведення умов договору про нерозголошення (ст. 26 Закону); 3) нормативне закріплення умов договору про утримання від вчинення конкурентних дій (ст. 27 Закону); 4) закріплені гарантії вільного волевиявлення при укладенні договору про утримання від вчинення конкурентних дій (ст. 28 Закону); 5) передбачені правила щодо договору позики з альтернативним зобов'язанням (ст. 29 Закону) [2].

У статі 32 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» встановлені також новації щодо порядку укладення цивільно-правових договорів в межах правового режиму Дія Сіті. Так, уведено інститут «Запевнення та гарантії» («Representations and Warranties») в українське цивільне право. Відповідно до ч. 1 ст. 650¹ ЦК України: сторони договору можуть погодити перелік запевнень, що надаються стороною або сторонами щодо обставин, які мають значення для укладення, виконання або припинення такого договору [14]. Практикуючі юристи вказують, що запевнення (representations) – це твердження про факти, які відносяться до минулого або теперішнього (наприклад, твір створено особисто; відчувач має виключні майнові авторські права; передання прав не порушує прав третіх осіб; авторські права не передавались; при створенні твору не були порушені права третіх осіб; для створення твору отримані всі необхідні дозволи; права на твір не обтяжені правами третіх осіб тощо); гарантії (warranties) – це твердження, які відносяться до фактів, котрі можуть мати місце в майбутньому (наприклад, гарантія, що використання твору не призведе до порушення прав третіх осіб; гарантія, що не буде існувати будь-яких обставин, здатних утруднити чи зробити неможливим здійснення наданих виключних прав) [17].

Інститут запевнення планується поширювати на сферу права інтелектуальної власності, зовнішньоекономічних договорів. Водночас цей інститут може бути застосований у будь-яких галузевих правовідносинах. Зокрема, його застосування можливе у корпоративних відносинах, що передбачено ч. 1 ст. 32 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», а саме: договір, стороною якого є резидент Дія Сіті, чи договір щодо частки у статутному капіталі резидента Дія Сіті може передбачати перелік запевнень, що надаються стороною або сторонами, щодо обставин, які мають значення для укладення, виконання або припинення такого договору [2]. Такий законодавчий підхід дозволяє стверджувати, що інститут запевнення може бути застосований у корпоративних, трудових правовідносинах, відносинах у сфері права інтелектуальної власності, інноваційного права, зовнішньоекономічної діяльності. Окремого дослідження потребує проблематика використання цього інституту щодо земельних та екологічних правовідносин. Це важливо з точки зору відповіді на таке практичне питання: чи можливо при укладенні договору щодо землі запевняти про наявність права на землю чи дотримання у майбутньому екологічних норм?

Цей інститут вносить певні зміни у порядок укладення договору, що буде охоплювати такі елементи: 1) переддоговірні контакти сторін (переговори); 2) отримання запевнень та гарантії; 3) розгляд запевнень та гарантії; 4) формування та направлення оферти; 5) розгляд оферти; 6) акцепт оферти. Зважаючи на вказане, цивільно-правові договори у сфері Дія Сіті укладаються в письмовій (електронній) формі та мають спеціальний порядок укладення. Сьогодні відсутня практика застосування інституту запевнення. Вона лише починає формуватися. Утім вже можна стверджувати, що порядок укладення цивільно-правового договору з резидентом Дія Сіті може бути віднесено до спеціального порядку укладення договору.

Висновки. Наразі українське законодавство спрямовано на регулювання виникаючих віртуальних відносин, що існують в цифровому середовищі, зокрема у правовому режимі Дія Сіті. Водночас, укладення цивільно-правового договору у цифровому середовищі утворює особливий правовий режим цивільних правовідносин, які виникають, змінюються чи припиняються саме у цьому середовищі. Незважаючи на реалізацію цивільних правовідносин у цифровому середовищі, позитивний ефект суб'єктами цивільних правовідносин отримується у реальному, матеріальному світі.

Проаналізовано інститут запевнення, який вносить певні зміни у порядок укладення договору, який буде охоплювати такі елементи: 1) переддоговірні контакти сторін (переговори); 2) отримання запевнень та гарантії; 3) розгляд запевнень та гарантії; 4) формування та направлення оферти; 5) розгляд оферти; 6) акцепт оферти. Зважаючи на вказане, цивільно-правові договори у сфері Дія Сіті укладаються в письмовій (електронній) формі та мають спеціальний порядок укладення.

Узагальнюючи можна зробити висновок, що порядок укладення цивільно-правового договору потребує подальшого наукового обговорення та опрацювання внаслідок динаміки розвитку цифрового середовища, що включає й укладення договорів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Резніченко С. В. Еволюція договору як наслідок зміни суспільних відносин. *Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Правознавство*. 2016. Т. 21. Вип. 1 (28). С. 38–45.
2. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#n437>.
3. Великанова М. М. Теоретичні питання укладення цивільно-правових договорів. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2011. № 1. С. 57–61.
4. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова та ін.; за ред. О. В. Дзери. К.: Юрінком Інтер, 2008. 896 с.
5. Мороз О. В. Акцепт як стадія укладення цивільно-правового договору. *Право та інновації*. 2020. № 2 (30). С. 45–49.
6. Денисюк В. В. Порядок укладення цивільно-правового договору. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 64. С. 305–312.
7. Голубева Н. Ю. Порядок укладення договорів в електронній формі за законодавством України. *Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права: матеріали міжнар. наук.-практ. конфер. до 150-річчя від дня народж. Є. В. Васильовського*. Одеса. 08.04.2016. С. 3–10.
8. Бєрвєно С. Цивільно-правова характеристика укладення договору. *Підприємництво, господарство і право*. 2006. № 4. С. 10–13.
9. Пилипенко С. А. Договірні зобов'язання в цивільному праві України, Англії та США (порівняльно-правовий аспект). *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 3. С. 52–55.
10. Про публічні закупівлі: Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
11. Про оборонні закупівлі: Закон України від 17.07.2020 № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>.
12. Прокопенко В. Як укласти e- contract. *Юридична Газета*. 2020. № 19 (725). 13.10.2020. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/yak-uklasti-econtract.html>.
13. Кучаковська Н. Правове регулювання укладення електронних господарських договорів. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 6. С. 62–74.
14. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
15. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#top>.
16. Луговський О. Нові правові інструменти в «Дія Сіті». *Юридична Газета*. 11.02.2022. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informatsiynne-pravo-telekomunikatsiyni-novi-pravovi-instrumenti-v-diyasiti.html>.
17. Мисенко О. Запевнення та гарантії («Representations and Warranties») в авторських договорах. Інформаційне агентство «ЛІГАБізнесІнформ». 20.11.2018. URL: <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/31671>.

REFERENCES:

1. Reznichenko S.V. Evoliutsiia dohovoru yak naslidok zminy suspilnykh vidnosyn. *Visnyk ONU im. I. I. Mechnykova. Pravoznavstvo*. 2016. T. 21. Vyp. 1 (28). S. 38-45. [in Ukrainian].
2. Pro stymuliuvannia rozvytku tsyfrovoy ekonomiky v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 15.07.2021 № 1667-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1667-20#n437>. [in Ukrainian].
3. Velykanova M. M. Teoretychni pytannia ukladennia tsyvilno-pravovykh dohovoriv. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo*. 2011. № 1. S. 57-61. [in Ukrainian].
4. Dohovirne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna : navch. posib. / T. V. Bodnar, O. V. Dzera, N. S. Kuznetsova ta in. ; za red. O. V. Dzery. K. : Yurinkom Inter, 2008. 896 s. [in Ukrainian].
5. Moroz O. V. Aktsept yak stadiia ukladennia tsyvilno-pravovoho dohovoru. *Pravo ta innovatsii*. 2020. № 2 (30). S. 45-49. [in Ukrainian].
6. Denysiuk V. V. Poriadok ukladennia tsyvilno-pravovoho dohovoru. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. 2012. Vyp. 64. S. 305-312. [in Ukrainian].
7. Holubieva N. Yu. Poriadok ukladennia dohovoriv v elektronni formi za zakonodavstvom Ukrainy. *Metodolohichni zasady vdoskonalennia tsyvilnoho protsesualnoho prava: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konfer. do 150-richchia vid dnia narodzh. Ye. V. Vaskovskoho*. Odessa. 08.04.2016. S. 3–10. [in Ukrainian].
8. Berveno S. Tsyvilno-pravova kharakterystyka ukladennia dohovoru. *Pidpriumnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2006. № 4. S. 10-13. [in Ukrainian].
9. Pylypenko S. A. Dohovirni zoboviazannia v tsyvilnomu pravi Ukrainy, Anhlii ta SSHA (porivnialno-pravovyi aspekt). *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. 2015. Vyp. 3. S. 52-55. [in Ukrainian].

10. Pro publichni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 25.12.2015 № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>. [in Ukrainian].
11. Pro oboronni zakupivli: Zakon Ukrainy vid 17.07.2020 № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808-20#Text>. [in Ukrainian].
12. Prokopenko V. Yak uklasty e- contract. Yurydychna Hazeta. 2020. № 19(725). 13.10.2020. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/yak-uklasti-econtract.html>. [in Ukrainian].
13. Kuchakovska N. Pravove rehuliuвання ukladennia elektronnykh hospodarskykh dohovoriv. Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo. 2016. № 6. S. 62–74. [in Ukrainian].
14. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>. [in Ukrainian].
15. Pro elektronnu komertsiiu: Zakon Ukrainy vid 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#top>. [in Ukrainian].
16. Luhovskyi O. Novi pravovi instrumenty v «Diia Siti». Yurydychna Hazeta. 11.02.2022. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/novi-pravovi-instrumenti-v-diya-siti.html>. [in Ukrainian].
17. Mysenko O. Zapevnenia ta harantii (“Representations and Warranties”) v avtorskykh dohovorakh. Informatsiine ahentstvo «LIHABiznesInform». 20.11.2018. URL: <https://blog.liga.net/user/amyisenko/article/31671>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 20.04.2022

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2022-12-181-186

Черкаський Руслан Анатолійович,
кандидат наук з державного управління
<https://orcid.org/0000-0003-1206-7774>

МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СЛУЖБИ В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

З'ясовано, що суб'єкти запобігання та протидії злочинності – це сукупність фізичних та юридичних осіб, які на основі положень чинного законодавства України наділені сукупністю владних повноважень та володіють необхідною компетенцією, що в своїй сукупності дають їм можливість вступати у правові відносини з реалізації заходів із запобігання та протидії злочинності на території нашої держави. Акцентовано увагу на тому, що система вказаних суб'єктів є досить розгалуженою, а тому при проведенні їх класифікації варто спиратись на два фактори: взаємодопнючому змісті категорій «запобігання злочинності» та «протидія злочинності», ступеня залученості суб'єкта у процес запобігання та протидії, а також цільової орієнтованості його повноважень.

Узагальнено, що всіх суб'єктів запобігання та протидії злочинності найбільш доцільно поділити на три групи: 1) центральні суб'єкти, які формують в своїй діяльності правові та організаційні засади протидії та запобігання злочинності – Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Президент України; 2) суб'єкти координації загальнодержавного та територіального рівнів для яких запобігання та протидія злочинності не є основним напрямом діяльності – Рада національної безпеки та оборони України, місце державної адміністрації, органи місцевого самоврядування України; 3) правоохоронні органи – цільові суб'єкти протидії та запобігання злочинності для яких це є основним або одним з основних напрямів роботи, до числа яких віднесено Державну митну службу України, що не є правоохоронним органом за своїм нормативно-правовим статусом, проте, виконує в своїй роботі правоохоронні функції.

Ключові слова: суб'єкт, Державна митна служба, запобігання та протидія злочинності, органи державної влади.

Cherkasskyi R. THE PLACE OF THE STATE CUSTOMS SERVICE IN THE SYSTEM OF SUBJECTS OF PREVENTION AND FIGHT AGAINST CRIME IN UKRAINE

It was found that the subjects of crime prevention and counteraction are a set of individuals and legal entities, which on the basis of current legislation of Ukraine are endowed with a set of powers and have the necessary competence, which together allow them to enter into legal relations. to prevent and combat crime in our country. Emphasis is placed on the fact that the system of these entities is quite extensive, and therefore their classification should be based on two factors: the complementary content of the categories "crime prevention" and "crime prevention", the degree of involvement of the subject in the prevention and response, as well as the target orientation of its powers.

It is generalized that it is most expedient to divide all subjects of crime prevention and counteraction into three groups: 1) central subjects, which form legal and organizational principles of crime prevention and counteraction - Verkhovna Rada of Ukraine, Cabinet of Ministers of Ukraine, President of Ukraine; 2) subjects of coordination of national and territorial levels for which the prevention and combating of crime is not the main activity - the National Security and Defense Council of Ukraine, the place of state administrations, local governments of Ukraine; 3) law enforcement agencies - target entities for combating and preventing crime for which this is the main or one of the main areas of work, which includes the State Customs Service of